

Journal of Modern Management Science

Faculty of Management Science, Lampang Rajabhat University

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMMS>

Approved by TCI during 2021-2024

รูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

An Operational Model of Community Enterprise Entrepreneurs in Lampang Province for the Situation of Corona Virus Outbreak 2019

บงกชกร หงษ์สาม^{1*}

Bongkotchakon Hongsam^{1*}

Article Information

Received: Sep 9, 2022

Revised: Feb 3, 2023

Accepted: July 9, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสำคัญของภาวะผู้ประกอบการ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม และผลการดำเนินงานทางการเงินของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 2) สร้างตัวแบบสมการโครงสร้างรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน และ 3) นำเสนอรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน สุ่มตัวอย่างแบบโควตาและแบบง่าย จำนวน 304 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์ ตัวแบบสมการโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อภาวะผู้ประกอบการเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ นวัตกรรม การมีส่วนร่วม และผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยทุกปัจจัยอยู่ในระดับมากที่สุด ตัวแบบสมการโครงสร้างมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 53.445$, $p\text{-value} = 0.307$, $df = 49$, $\chi^2/df = 1.091$, $GFI = .982$, $CFI = .999$, $RMSEA = .015$, $RMR = .007$) โดยพบว่า ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือนวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรม การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรม และการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยที่ภาวะผู้ประกอบการไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน แต่ส่งผลอิทธิพลทางอ้อมผ่านการมีส่วนร่วมและนวัตกรรม ผลที่ได้จากการศึกษานำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหรือยกระดับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ในการสร้างเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะผู้ประกอบการ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม ผลการดำเนินงานทางการเงิน ตัวแบบสมการโครงสร้าง

¹ อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตลำปาง

Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Thailand National Sports University Lampang Campus

Abstract

The purposes were: 1) to study the levels of entrepreneurship, participation, innovation, and financial performance of community enterprise entrepreneurs in Lampang province for the situation of Coronavirus disease in 2019; 2) to create the structural equation model of community enterprise entrepreneurs; and 3) to present guidelines to create an operational model of community enterprise entrepreneurs. The subjects were 304 community enterprise entrepreneurs acquired by quota and simple random sampling. The research instrument was a questionnaire and an analysis of the structural equation model. The results show that entrepreneurs paid the importance to entrepreneurship, innovation, participation, and financial performance at the highest level. The result indicated that the model was consistent with empirical data ($\chi^2 = 53.445$, p-value = 0.307, df = 49, $\chi^2/df = 1.091$, GFI = .982, CFI = .999, RMSEA = .015, RMR = .007). The outcomes of casual relationship analysis revealed that the entrepreneurship factor had the highest direct effect towards participation, followed by innovation, which had a direct effect towards financial performance. Entrepreneurship had a direct effect towards innovation, participation had direct effect towards innovation and participation had direct effect towards financial performance. However, entrepreneurship has a nondirect effect on financial performance but an indirect effect on participation and innovation. The results of the study can be used as basic information for the development or elevation of community enterprise operations for strengthening the foundation economy, affecting the overall economy in the future.

Keywords: entrepreneurship, participation, innovation, financial performance, structural equation model

บทนำ

ในปัจจุบันสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อทุกอาชีพ มีผลโดยตรงต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันของมนุษยชาติ หรือคำว่า New normal และการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ประกาศมาตรการ เพื่อควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดรวมทั้งประเทศไทยด้วย สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจไทยอย่างรุนแรง (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563) สถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจไทย ส่งผลต่อการว่างงาน และการลดลงของรายได้ของผู้คนจำนวนมาก ผู้ได้รับผลกระทบในวงกว้างโดยเฉพาะธุรกิจรายย่อย ทั้งร้านอาหาร และร้านค้าปลีก การปรับตัวของผู้ประกอบการต่อสถานการณ์เป็นสิ่งสำคัญ (ณัชชา เจริญศรี, 2563) ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัว และรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และได้ประโยชน์จากโอกาสทางการตลาดใหม่ ๆ จากสถานการณ์ปรับตัว จะสามารถอยู่รอดและอยู่ได้ในระยะยาวเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดสิ้นสุดลง (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563)

ผลกระทบอีกประการหนึ่ง ที่ผ่านมามีภาคธุรกิจเกิดคู่แข่งและสภาพทางการแข่งขันที่สูงขึ้น ดังนั้นภาคอุตสาหกรรมไทย ต้องมีการปรับตัวอีกครั้ง เนื่องจากสินค้าที่มีต้นทุนต่ำหรือสินค้าที่สามารถนำมาทดแทนกันได้ นั้นจะรุกเข้ามาจำหน่ายมากขึ้น กลุ่ม

ธุรกิจชุมชนเป็นกลุ่มธุรกิจที่ควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจรากฐานที่มีขนาดใหญ่ของประเทศ แต่เป็นธุรกิจชุมชนที่ขาดความเข้มแข็งในการต่อสู้กับธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งในประเทศและธุรกิจต่างประเทศ ดังนั้นการเพิ่มศักยภาพชุมชนโดยใช้จุดแข็งของชุมชนในด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา เพื่อเชื่อมโยงและนำไปสู่ภาคการผลิตและบริการ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและขยายโอกาสทางการตลาดมากยิ่งขึ้นจึงเป็นแนวทางหนึ่งของเพิ่มศักยภาพชุมชน (อินนัมย์ เจริญกุล, 2557)

การที่รัฐบาลให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจของชุมชนด้วยการสนับสนุนงบประมาณจำนวนมากเพื่อการสร้างโครงการต่าง ๆ ให้กับชุมชน แต่พบว่า ผู้ประกอบการในชุมชนยังขาดความสามารถในการบริหารจัดการเชิงธุรกิจ ขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ขาดการสร้างนวัตกรรม ขาดการสร้างความคิดริเริ่ม รวมทั้งไม่สามารถนำศักยภาพของกลุ่มมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ส่งผลให้ผลตอบแทนที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับการลงทุน (Della, Zamparelli & Micera, 2013)

ปัจจุบันจำนวนวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปางที่ขึ้นทะเบียนกับกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร ทั้ง 13 อำเภอ ในสิ้นปี 2564 มีจำนวนทั้งหมด 2,004 แห่ง จำแนกออกได้ดังนี้ อำเภอเกาะคา 92 แห่ง อำเภองาว 342 แห่ง อำเภอแจ้ห่ม 145 แห่ง อำเภอวังเหนือ 174 แห่ง อำเภอเถิน 112 แห่ง อำเภอแม่พริก 73 อำเภอแม่เมาะ 201 แห่ง อำเภอเสริมงาม 43 แห่ง อำเภอสบปราบ 96 แห่ง อำเภอเมืองปาน 163 แห่ง อำเภอเมืองลำปาง 195 แห่ง อำเภอห้างฉัตร 131 แห่ง และอำเภอแม่ทะ 237 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) สถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด 19 ที่เกิดขึ้นทำให้ แต่ ละวิสาหกิจชุมชนต่างได้รับผลกระทบกันถ้วนหน้า โดยที่กำลังซื้อหดหายไปเกือบร้อยละ 100

จากสถานการณ์ดังกล่าวและการทบทวนเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่ายังมีจำนวนงานวิจัยจำนวนน้อยที่กล่าวถึงมาตรการทั้งรับและรุกของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ และยังไม่มีนักวิชาการที่นำเสนอถึงแนวทางการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว โดยไม่ได้มีการศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงเพื่อสร้างผลการดำเนินงานที่ดี ส่วนใหญ่พบว่า งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศใช้ทฤษฎีในการสนับสนุนงานวิจัยในภาพรวมเท่านั้น และไม่มีงานวิจัยใดที่ศึกษาอย่างชัดเจนว่า ปัจจัยในการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนที่เป็นแนวทางการสร้างผลการดำเนินงานทางการเงินภายใต้สถานการณ์การระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดังนั้นจากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นมูลเหตุที่มาของการวิจัยในเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สู่การพัฒนากระบวนการเศรษฐกิจฐานรากเพื่อสร้างระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศให้มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ภายใต้สถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของภาวะผู้ประกอบการ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม และผลการดำเนินงานทางการเงินของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อสร้างตัวแบบสมการโครงสร้างรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ มากำหนดเป็นกรอบเชื่อมโยงการศึกษาวิจัย โดยได้อธิบายถึงความหมาย องค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังมีรายละเอียดดังนี้

ภาวะผู้ประกอบการ (Entrepreneurship)

ผู้ประกอบการ คือผู้ที่ชวนขยายหาโอกาสและสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาปรับปรุงเพื่อกำเนิดผลิตภัณฑ์ใหม่หรือบริการใหม่ๆ เพื่อจำหน่ายสินค้าและบริการ โดยจัดตั้งกิจการขึ้นมาและบริหารธุรกิจโดยยอมรับความเสี่ยงเพื่อหวังผลกำไร ในระยะยาวรวมทั้งประคับประคองธุรกิจที่ตั้งขึ้นมานั้นให้มีการเจริญเติบโตผู้ประกอบการจะเป็นเจ้าของกิจการมีอำนาจในการตัดสินใจและมีบทบาทในการเป็นผู้นำขององค์กร (Dess, Lumpkin & Taylor, 2005) ได้เสนอปัจจัยของการเป็นผู้ประกอบการซึ่งเกี่ยวข้องกับรูปแบบการตัดสินใจ และการปฏิบัติของธุรกิจได้แก่ การทำงานเชิงรุก ความเป็นอิสระในการบริหารงาน การสร้างนวัตกรรม ความสามารถในการแข่งขัน และการเผชิญกับความเสี่ยง ภาวะผู้ประกอบการมีผลต่อการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน การประกอบการครอบคลุมพฤติกรรมหลาย ๆ ด้าน ทำให้เกิดความก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจขององค์กร (Low and MacMillan, 1988) ผ่านกระบวนการการตัดสินใจในลักษณะความกล้าเสี่ยง การสรรหาปัจจัยการผลิตการสร้างนวัตกรรมจากภาวะการณ์ประกอบการสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงความต้องการของตลาด ทำให้เกิดผลตอบแทนด้านเศรษฐศาสตร์ขององค์กร (Stevenson & Jarillo, 1990) รวมทั้งทำให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน และได้รับผลตอบแทนทางการเงินที่มีผลต่อผลประกอบการขององค์กร (Scholthammer, 1982; Covin & Slevin, 1991)

การมีส่วนร่วม (Participation)

การมีส่วนร่วม คือ การเข้าไปมีส่วนดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของผู้มีส่วนร่วมขององค์กรโดยเป็นการเข้าร่วมแบบทางตรง หรือทางอ้อมในการเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งแนวคิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในองค์กรหรือชุมชน มีความสำคัญและจำเป็นต่อการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุก ๆ ฝ่ายที่มีความร่วมมือร่วมใจ ประสานงาน และความรับผิดชอบร่วมกัน เพราะการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Creighton, 2005) หลักของการมีส่วนร่วม ในความหมายของการบริหารจัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการตัดสินใจ นั่นคือ การมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรม และต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยที่ผู้ที่มีส่วนร่วม เป็นผู้รับผลประโยชน์จากองค์กร รวมทั้งเป็นผู้ประเมินผล (Cohen & Uphoff, 1980)

นวัตกรรม (Innovation)

นวัตกรรม คือ ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ที่ยังไม่มีใครเคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงาน การนำแนวความคิดใหม่หรือการใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วมาใช้ในรูปแบบใหม่ หรือการทำในสิ่งที่แตกต่างจากคนอื่น โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้กลายมาเป็นโอกาส และถ่ายทอดไปสู่แนวความคิดใหม่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม (Schumpeter, 1934) นวัตกรรมมีบทบาทสำคัญต่อผู้ประกอบการธุรกิจที่จะส่งผลต่อความสำเร็จ ความล้มเหลว และความสามารถในการแข่งขัน ผ่านความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ คุณค่า และความแตกต่างที่เหนือคู่แข่ง เพราะนวัตกรรมเป็นผลจากการใช้ความรู้ในเรื่องตลาดใหม่ (Burns & Stalker, 1961) หรือความรู้เชิง

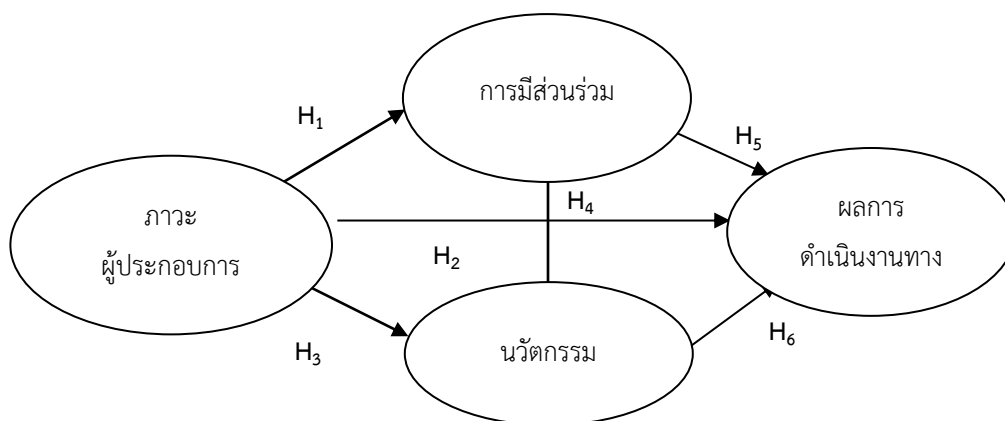
เทคนิคใหม่ ๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ่านกระบวนการใช้ความคิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในองค์กร และนวัตกรรมสามารถเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งอาจจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงไปในที่สุด (Butler, 1988)

ผลการดำเนินงานทางการเงิน (Financial performance)

ผลการดำเนินงานทางการเงิน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างคุ้มค่า ตัวชี้วัดสภาพทางการเงิน หรือผลลัพธ์ทางการเงินขององค์กร ซึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจ ในการบริหารจัดการ และดำเนินการโดยสมาชิกขององค์กร โดยขนาดของ ผลการดำเนินงานทางการเงินสะท้อนถึงกลยุทธ์ในการตัดสินใจ ผลการดำเนินงานและการจัดหาเงินทุน เปรียบได้ว่าการเงินเป็นหัวใจสำคัญขององค์กร กลยุทธ์การวางแผนธุรกิจของบริษัทต้องสอดคล้อง กลยุทธ์การวางแผนทางการเงิน การตัดสินใจใดๆหรือโอกาสทางธุรกิจที่เกิดขึ้นควรจะปรับเปลี่ยนตามการคำนวณการพยากรณ์ ถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับอย่างแท้จริง ข้อมูลทางการเงินที่สำคัญในการเงินสามารถนำมาใช้เพื่อประเมินผลการดำเนินงานในช่วงเวลาที่ (Husnah, Subroto, Aisjah & Djumahir, 2013) ธุรกิจจะสามารถดำเนินการต่อไปได้หรือไม่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอนและมีการแข่งขัน ธุรกิจต้องมีข้อมูลและศักยภาพทางการเงินย่อมสร้างโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน (Kaplan & Norton, 1996) การดำเนินธุรกิจยุคปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตของกิจการ โดยมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุด (Raymond & St-Pierre, 2003) เพราะทำให้การปฏิบัติงานมีมาตรฐาน ต้นทุนต่ำ และมีความคุ้มค่าภายใต้การมีส่วนร่วมร่วมกับทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกและยังเกี่ยวข้องกับการกระจายสินค้าและบริการไปสู่ลูกค้า โดยผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นคำตอบว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด (บุญทวรรณ วิงวอน, 2550) เพราะเป็นความสำเร็จจากการมีส่วนร่วมของบุคคลทั้งภายในภายนอก

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้ประกอบการที่มีอำนาจในการตัดสินใจ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร โดยเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนองค์กรให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นการสร้างนวัตกรรมที่มีอยู่ในองค์กรและเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กร เพื่อผลการดำเนินงานทางการเงินขององค์กรสามารถนำไปสู่การประมวลเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐานการวิจัยในแต่ละเส้นทาง จำนวน 6 เส้นทาง ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 H₁: ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วม

สมมติฐานที่ 2 H₂: ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน

สมมติฐานที่ 3 H₃: ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรม

สมมติฐานที่ 4 H₄: การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรม

สมมติฐานที่ 5 H₅: การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน

สมมติฐานที่ 6 H₆: นวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดลำปาง ทั้งหมด 13 อำเภอ จำนวน 2,004 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดลำปาง รวมทั้งสิ้น 304 วิสาหกิจชุมชน โดยใช้วิธีของ Hair, Black, Babin & Anderson (2010) ซึ่งได้อธิบายว่า การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น โดยใช้สถิติไคกำลังสอง (Chi-Square Statistics) เพื่อวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index : GFI) ระหว่างรูปแบบสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสถิติส่วนใหญ่กำหนดว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างต้องมีขนาดใหญ่ เพราะฟังก์ชันความกลมกลืน (Fit or Fitting Function) จะมีการแจกแจงแบบปกติต่อเมื่อกลุ่มตัวอย่างมีขนาดใหญ่เท่านั้น ดังนั้นให้พิจารณาขนาดของกลุ่มตัวอย่างควบคู่ไปกับจำนวนพารามิเตอร์อิสระที่ต้องการประมาณค่า โดยใช้อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์ ควรจะเป็น 10-20 ต่อ 1 สำหรับการวิจัยในครั้งนี้มีพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า จำนวน 19 พารามิเตอร์และเลือกใช้ อัตราส่วนที่ 16 ต่อ 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์น่าเชื่อถือครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 304 ตัวอย่าง แล้วแบ่งสัดส่วนตามจำนวนผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในแต่ละอำเภอ ได้จำนวน ดังนี้ อำเภอเกาะคา จำนวน 14 วิสาหกิจชุมชน อำเภองาว จำนวน 52 วิสาหกิจชุมชน อำเภอแจ้ห่ม จำนวน 22 วิสาหกิจชุมชน อำเภอวังเหนือ จำนวน 26 วิสาหกิจชุมชน อำเภอเถิน จำนวน 17 วิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่พริก จำนวน 11 วิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่เมาะ จำนวน 30 วิสาหกิจชุมชน อำเภอเสริมงาม จำนวน 7 วิสาหกิจชุมชน อำเภอสบปราบ จำนวน 15 วิสาหกิจชุมชน อำเภอเมืองปาน จำนวน 25 วิสาหกิจชุมชน อำเภอเมืองลำปาง จำนวน 30 วิสาหกิจชุมชน อำเภอห้างฉัตร จำนวน 20 วิสาหกิจชุมชน และอำเภอแม่ทะ จำนวน 36 วิสาหกิจชุมชนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตาและแบบง่าย (Quota and Simple random sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งถูกสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อาชีพในการเป็นผู้ประกอบการในวิสาหกิจชุมชน ลักษณะผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน ประเภทของการ

ประกอบการ เงินลงทุนประกอบร้านค้า แหล่งเงินทุนในการประกอบการ การสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐที่ผู้ประกอบการต้องการจำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นมาตรวัดเครื่องมือที่เป็นตัวแปรเชิงนามธรรมในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รายการมาตรวัดตัวแปร ผู้วิจัยได้ดัดแปลง (Adaptation) มาตรวัดของนักวิจัยและนักวิชาการแต่ละท่าน ที่ได้มีการทบทวนวรรณกรรมมา โดยทำการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้เข้าใจ ได้ง่ายมากขึ้น และนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามที่นำมาใช้มีลักษณะเป็นข้อคำถามที่ใช้มาตรวัดแบบลิเกิร์ต 7 ระดับ (7-point Likert scale) (Likert, 1970) เพื่อต้องการวัดเนื้อหา ที่มีความละเอียดและความแม่นยำในการวัดมากขึ้นตามมุมมองของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 38 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการประกอบการวิสาหกิจชุมชน

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน เพื่อตรวจสอบความสมเหตุสมผลทางโครงสร้าง (Construct Validity) ความสมเหตุสมผลเชิงเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความชัดเจนในการใช้ภาษา ได้ค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60-1.00 มากกว่า 0.50 ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Hambleton, 1984) แสดงว่า ข้อคำถามทุกข้อในแบบสอบถามมีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ต้องการวัด พร้อมทั้งได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขคำถาม การตัดคำในประเด็นข้อคำถาม หรือเพิ่มเติมตามผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 7 ระดับ ไปทดลองใช้ กับผู้ประกอบการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อดูความแม่นยำของเครื่องมือและนำมาทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.89 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Nunnally & Bernstein, 1994) ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้ คือ ภาวะผู้ประกอบการ มีค่าเท่ากับ 0.84 การมีส่วนร่วม มีค่าเท่ากับ 0.81 นวัตกรรม มีค่าเท่ากับ 0.70 และ ผลการดำเนินงานทางการเงิน มีค่าเท่ากับ 0.75

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัย “รูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” ได้รับการรับรองการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ หมายเลขใบรับรอง ART 018/2565

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและข้อคำถาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อการวิเคราะห์ถึงการเป็นองค์ประกอบร่วมของตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) ต่อตัวแปรแฝง (Latent Variables) จากนั้นใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ทำการวิเคราะห์ด้วยแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) เพื่อทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยและทำการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมของตัวแปร

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการศึกษาระดับความสำคัญต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยภาวะผู้ประกอบการ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม และผลการดำเนินงานทางการเงิน สามารถแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ของตัวแปรด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

องค์ประกอบปัจจัย	ภาวะผู้ประกอบการ	การมีส่วนร่วม	นวัตกรรม	ผลการดำเนินงานทางการเงิน
ค่าเฉลี่ย	6.43	6.32	6.41	6.26
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.49	0.40	0.45	0.38
ภาวะผู้ประกอบการ	1			
การมีส่วนร่วม	.764**	1		
นวัตกรรม	.772**	.789**	1	
ผลการดำเนินงานทางการเงิน	.797**	.757**	.740**	1

**Correlation is significant at the 0.01, *p < 0.05

จากตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์มีค่าเป็นบวกทั้งหมด แสดงถึงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และสังเกตได้ว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกคู่มีค่าความสัมพันธ์ไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือ 0.8 (Schroeder, 1990) ความสัมพันธ์ระหว่าง 0.740-0.797 ผู้ประกอบการให้ความสำคัญต่อภาวะผู้ประกอบการเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.49 อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้นำเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินกิจการเกือบทั้งหมดของวิสาหกิจชุมชน โดยที่ผู้นำที่มีภาวะผู้ประกอบการ ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงองค์การ มีความสำคัญโดยการแสดงออกเชิงลักษณะของผู้นำกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ บุญทวรรณ วิงวอน (2555) ได้ระบุว่า ภาวะการประกอบการ คือ กระบวนการดำเนินการของกิจการธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ของบุคลากร เสมือนหนึ่งเป็นผู้ประกอบการเพื่อแสวงหาโอกาสใหม่ในการทำธุรกิจพร้อมทั้งสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ให้บรรลุโอกาสที่หาได้นั้นโดยวิธีการบริหารจัดการ ความสำคัญของนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน มีความต้องการจำหน่ายสินค้าของตนให้มาก ๆ จึงคิดหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ของตนเองมีความโดดเด่น มีความพิเศษ แตกต่างจากผู้ประกอบการรายอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ Butler (1988) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมคือความรู้เชิงเทคนิคใหม่ ๆ ที่นำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ่านกระบวนการใช้ความคิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในองค์กร และนวัตกรรมสามารถเป็นไปได้ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่หรือเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งอาจจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงไปในที่สุด ความสำคัญการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.40 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในวิสาหกิจชุมชน มีความสำคัญและจำเป็นต่อการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ เริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมการดำเนินงาน รับผลประโยชน์ การติดตาม ประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1980) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการในองค์กรหรือชุมชน มีความสำคัญและจำเป็นต่อการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุก ๆ

ฝ่ายที่มีความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและความรับผิดชอบร่วมกัน เพราะการร่วมคิดร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยที่ผู้ที่มีส่วนร่วมเป็นผู้รับผลประโยชน์จากองค์กร รวมทั้งผู้ประเมินผลความสำคัญของผลการดำเนินงานทางการเงิน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 6.26 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.38 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผลการดำเนินงานทางการเงินมีผลต่อความสามารถในการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการเงินยังเกี่ยวข้องกับการจัดการของกำไรจากการลงทุนและผลผลิตของการดำเนินงาน สอดคล้องกับ Chow & Van der Stede (2006) ที่พบว่าระบบการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินมีหน้าที่ในการแปลงกลยุทธ์ขององค์กรไปสู่กระบวนการการดำเนินงาน ซึ่งจะช่วยให้สื่อสารความคาดหวังขององค์กรผ่านกระบวนการวัดผลการดำเนินงานและการให้ข้อมูลย้อนกลับและนำผลย้อนกลับที่ได้ไปปรับปรุงผลการดำเนินงานทางการเงินต่อไปในอนาคต

ในการวิเคราะห์ความสอดคล้องตัวแบบสมการโครงสร้างรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนจังหวัดลำปางในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 4 ปัจจัย คือ ภาวะผู้ประกอบการ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม และผลการดำเนินงานทางการเงิน ได้ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความสอดคล้องตัวแบบสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

χ^2	df	χ^2/df	p-value	GFI	CFI	RMSEA	RMR	NFI	แปลผล
53.445	49	1.091	.307	.982	.999	.0015	.007	.986	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันขั้นที่สอง (CFA) พบว่า ค่าดัชนีที่สำคัญในการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนบนโมเดล ประกอบด้วยค่าสถิติไคกำลังสอง (Chi-square; χ^2) มีค่าเท่ากับ 53.445 ค่าไคกำลังสองสัมพันธ์ (Relative Chi-square; χ^2/df) เท่ากับ 1.091 ผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2 (Byrne, 2001) องศาเสรี (Degrees of Freedom; df) มีค่าเท่ากับ 49 ค่า p-value เท่ากับ 0.307 ผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีค่ามากกว่า .05 หรือไม่มีนัยสำคัญเชิงสถิติ ค่าสถิติของการวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index; GFI) เท่ากับ 0.982 เกณฑ์คือต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index; CFI) เท่ากับ 0.999 ผ่านเกณฑ์คือต้องมีค่ามากกว่า 0.95 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเชิงสัมพันธ์ (Normal Fit Index; NFI) เท่ากับ 0.986 ผ่านเกณฑ์คือต้องมีค่ามากกว่า 0.90 (Kline, 2005) ค่าความคลาดเคลื่อนของโมเดลในรูปของรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation; RMSEA) เท่ากับ 0.015 ผ่านเกณฑ์ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.08 (Kline, 2005) ค่าดัชนีค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Root Mean Square Residual; RMR) เท่ากับ 0.007 ผ่านเกณฑ์ คือต้องมีค่าน้อยกว่า 0.05 หรือเข้าใกล้ศูนย์ (Tanaka & Huba, 1989) ซึ่งค่าที่แสดงให้เห็นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทั้งหมด

ตารางที่ 3 ค่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมอิทธิพลรวมระหว่างตัวแปร

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบอิทธิพล		
		Direct Effect: DE	Indirect Effect: IE	Total Effect: TE
การมีส่วนร่วม	ภาวะผู้ประกอบการ	0.99	0.00	0.99
นวัตกรรม	ภาวะผู้ประกอบการ	0.66	0.38	1.04
ผลการดำเนินงานทางการเงิน	การมีส่วนร่วม	0.07	0.33	0.40
นวัตกรรม	การมีส่วนร่วม	0.38	0.00	0.38
ผลการดำเนินงานทางการเงิน	นวัตกรรม	0.87	0.00	0.87

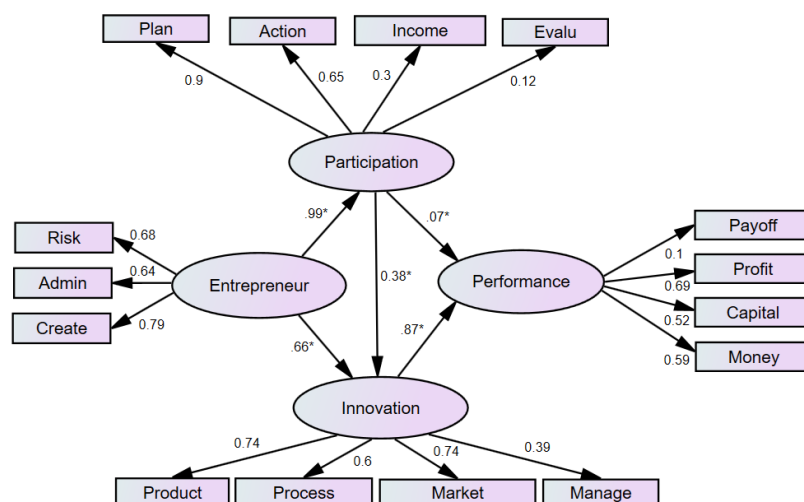
จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้ดังนี้ ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วม มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.99 **สนับสนุนสมมติฐานที่ 1** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้นำเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินกิจการเกือบทั้งหมด ของวิสาหกิจชุมชน โดยที่ผู้นำที่มีภาวะผู้ประกอบการ ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงองค์กร มีความสำคัญโดยการแสดงออกเชิงลักษณะของผู้นำกลุ่ม ในฐานะผู้ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Chen & Hung-Baesecke (2014) ที่ค้นพบว่า ผู้นำนั้นมีความสำคัญในการรวมหมู่สมาชิก เพื่อขับเคลื่อนกลุ่มคนในองค์กร เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ด้วยการกระตุ้นให้คนในองค์กร เคลื่อนไหวการกระทำ โดยสมาชิกองค์กร ผู้มีส่วนร่วมและดำเนินการเคลื่อนไหวการกระทำ เพื่อนำไปสู่จุดหมายร่วมกัน ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.66 **สนับสนุนสมมติฐานที่ 3** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผู้ประกอบการในยุคปัจจุบันให้ความสนใจต่อนวัตกรรม นวัตกรรมสามารถสร้างคุณค่าและความแตกต่าง ผ่านภาวะผู้ประกอบการด้วยการนำเอาทรัพยากร ที่มีอยู่มาบูรณาการรวมกันเพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและสร้างผลกำไรเพื่อให้ธุรกิจเกิดมูลค่าเพิ่มสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Nooteboom & Stam (2008) ที่พบว่า ภาวะผู้ประกอบการมีอิทธิพลในการสร้างนวัตกรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของผู้ประกอบการเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับการจ้างงานที่ประสบความสำเร็จ นวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบการที่แยกออกไม่ได้ เพราะภาวะผู้ประกอบการมีความครอบคลุมการกระทำของการสร้างสรรค์องค์การ การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อนวัตกรรม มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.38 **สนับสนุนสมมติฐานที่ 4** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลต่อการขับเคลื่อนองค์กร การร่วมคิดร่วมทำ เป็นพลังส่งเสริมให้มีการจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen et al. (2011), Hongqi & Ruoyu (2012) และ Hidayato & Setyady (2014) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลทางบวกต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์โดยการสร้างนวัตกรรม ซึ่งการมีส่วนร่วมของสมาชิกในองค์กรมีความสำคัญกับองค์กรเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประสบความสำเร็จขององค์กร โดยนำแนวทางมาปรับใช้ตามบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และเป็นการพัฒนาองค์กร โดยมุ่งเน้นทุนมนุษย์ อาศัยทุนทางปัญญา ทุนโครงสร้าง และ ทุนความสัมพันธ์เข้ามาใช้ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และระดมสมอง พลังความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกกลุ่ม จัดทำเป็นกระบวนการสำหรับดำเนินการเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กร ธรรมชาติการรวมกลุ่มของชุมชนนั้นมาจากการความใกล้ชิดกัน ดังนั้นความใกล้ชิดและการร่วมไม่ร่วมมือจึงมีอยู่สูง การมีส่วนร่วมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.07 **สนับสนุนสมมติฐานที่ 5** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เนื่องจากผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์กรที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตวีร์ เกษมสุข (2561) และ จันทรา พรศิริพันธ์ (2562) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงเป็นการที่ประชาชนหรือ

ชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองและสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของชุมชน นำสู่ผลการดำเนินงานที่ดีของธุรกิจชุมชน ในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นในฐานะสมาชิกของชุมชน และได้พัฒนาภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรมีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มแรก จนกระทั่งถึงการติดตามและการประเมินผล นวัตกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.87 **สนับสนุนสมมติฐานที่ 6** ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การสร้างนวัตกรรมจะเกิดความได้เปรียบในการแข่งขันในระยะยาว นวัตกรรมเป็นพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุน กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับธุรกิจ สอดคล้องกับการค้นพบ Banyte & Salickaite (2008); Melnikas (2008) ค้นพบว่าผู้ประกอบการจะมีการตั้งเป้าหมายส่วนบุคคล โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจอันเป็นแหล่งที่มาของรายได้จากการประกอบการ เช่น ความสำเร็จของธุรกิจของครอบครัว ผู้ประกอบการดำเนินการจัดตั้งธุรกิจ เพื่อแสวงหาผลกำไรและการเจริญเติบโต โดยมีลักษณะเฉพาะของการทำงานที่เน้นนวัตกรรมใหม่ ๆ อันเป็นผลทำให้ผู้ประกอบการมีการสร้างงาน และการติดต่อกันทางสังคม ตลอดจนมีผลกระทบในเชิงของนวัตกรรมและอำนาจในการแข่งขันในระยะยาว

จากผลวิจัยข้างต้นจะเห็นว่าภาวะผู้ประกอบการไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน **ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ 2** ข้อค้นพบจากข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า ภาวะผู้ประกอบการไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน แต่จะมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางปัจจัยการมีส่วนร่วม ปัจจัยนวัตกรรม โดยสอดคล้อง Lertpachin and Wingwon (2011) ได้ทำการวิจัยพบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ อาทิ ลักษณะความเป็นผู้นำและการเจรจาต่อรองมีผลโดยตรงต่อการเป็นผู้ประกอบการและมีผลโดยตรงต่อการทำงานเป็นทีม การจัดการเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรม นอกจากนี้ยังมีผลทางอ้อมต่อความสำเร็จของธุรกิจและสุดท้ายการจัดการเชิงกลยุทธ์มีผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลสามารถสร้างแบบจำลองรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบจำลองรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การนำไปใช้ประโยชน์

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

1. นำแนวทางที่ได้จากงานวิจัยเป็นข้อมูลนำเข้าในการวางนโยบายแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินงาน
2. นำองค์ความรู้หรือทักษะใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น การสร้างภาวะผู้ประกอบการให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม เพื่อมาบริหารจัดการและเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในประเทศไทย
3. นำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปบูรณาการสู่การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนในภูมิภาคอื่น ๆ ตลอดจนนำเสนอองค์ความรู้เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานของประกอบการวิสาหกิจชุมชน ของหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

ประโยชน์เชิงบริหารจัดการ

การสร้างองค์ความรู้ ตามทฤษฎี ภาวะผู้ประกอบการ การมีส่วนร่วม นวัตกรรม และผลการดำเนินงานทางการเงิน เพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินงานของประกอบการวิสาหกิจชุมชน ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนสำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการสร้างเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็งส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมต่อไป

สรุป

รูปแบบการดำเนินงานของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดลำปาง สำหรับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อิทธิพลของตัวแปรภาวะผู้ประกอบการ ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วม นวัตกรรม ซึ่งแสดงว่าภาวะผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญตั้งต้นต่อการสร้างการมีส่วนร่วม และการสร้างนวัตกรรม ถึงแม้ว่าคุณลักษณะผู้นำ ไม่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงินโดยตรง แต่ภาวะผู้ประกอบการเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรพื้นฐานขององค์กรในการสร้างนวัตกรรมองค์กร โดยส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน การเริ่มต้นด้วยภาวะผู้ประกอบการของผู้นำ ที่ต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มการเปลี่ยนแปลงองค์กร มีความสำคัญโดยการแสดงออกเชิงลักษณะของผู้นำกลุ่ม ในฐานะผู้ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วม คือส่งเสริมให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนร่วมกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม ร่วมดำเนินงานกลุ่ม ร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน ร่วมกันรักษาภูมิปัญญาเดิม ร่วมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการดำเนินงานของกลุ่มและร่วมกันติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการที่ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ต้องชม และสนับสนุน ส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิก เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรพื้นฐานของชุมชน สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม เพื่อสร้างผลประกอบการทางการเงินที่ดี ของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการหนุนเสริมการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องของวิสาหกิจชุมชน ทั้งงบประมาณ กระบวนการดำเนินงาน การให้คำแนะนำปรึกษา การอบรมเพื่อเพิ่มทักษะของผู้นำและผู้ประกอบการ เพื่อสร้างผลประกอบการที่ดีของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน

ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดอื่น เพื่อค้นหาปัจจัยที่สร้างผลการดำเนินงานที่ดีของวิสาหกิจชุมชนในสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมทั้งหาแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการในแต่ละพื้นที่
2. จากการวิจัยมีปัจจัยที่น่าสังเกตว่า ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับปัจจัยภาวะผู้ประกอบการในระดับมากที่สุด แต่ผลการทดสอบอิทธิพลไม่แสดงผลว่ามีอิทธิพลในทางตรงต่อผลการดำเนินงาน เป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับนักวิจัยที่จะค้นหาคำตอบดังกล่าว โดยทำการเปรียบเทียบผลกับวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่น

รายการอ้างอิง

- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). *รายงานสรุปประเภทกิจการวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 9 มกราคม 2565, จาก <https://smce.doae.go.th/smce1/report>.
- จันทร์หา พรศิริพันธ์. (2562). การพัฒนาศักยภาพความเป็นผู้ ประกอบการเพื่อสร้างความได้ เปรียบ ทางการแข่งขันของกลุ่มผู้ผลิตสินค้า OTOP จังหวัด บุรีรัมย์. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning*, 9(2), 31-37.
- จินตวิทย์ เกษมสุข. (2561). แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน Public Participation Approach for Sustainable Community Development. *วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 26(50), 169-186.
- ณัชชา เจริญศรี. (2563). “ผลกระทบโควิด 19 ด้านเศรษฐกิจและโอกาสทางธุรกิจ”. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.storehub.com/blog/covid-19>.
- ธัญมัย เจียรกุล. (2557). ปัญหาและการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC. *วารสารนักบริหาร*, 34(1), 177-191.
- บุญทวรรณ วิงวอน. (2550). *การจัดการธุรกิจขนาดย่อม*. ลำปาง: สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- บุญทวรรณ วิงวอน. (2555). *การเป็นผู้ประกอบการยุคโลกาภิวัตน์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 213-214.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2563). “บทที่ 7 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019”. *รายงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม*. 19(1), 80-87.
- Banyte, J., Salickaite, R. (2008). Successful diffusion and adoption of innovation as a means to increase competitiveness of enterprises. *Inzinerine Ekonomika-Engineering Economics*, 1, 48-56.
- Butler, R. (1988). Enhancing and undermining intrinsic motivation: The effects of task-involving and ego-involving evaluation of interest and performance. *British Journal of Educational Psychology*, 58(1), 1-14.
- Byrne, B. M. (2001). *Structural equation modeling with AMOS: Basic concepts, applications, and programming*. Mahwan, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Chen, J. S., H. T. Tsou & Russell K. H. Ching. (2011). Co-Production and Its Effects on Service Innovation. *Industrial Marketing Management*, 40, 1331-1346.

- Chen, Y. R. R., & Hung-Baesecke, C. J. F. (2014). Examining the internal aspect of corporate social responsibility (CSR): Leader behavior and employee CSR participation. *Communication research reports*, 31(2), 210-220.
- Chow, C. W., & Van der Stede, W. A. (2006). The use and usefulness of nonfinancial performance measures. *Management Accounting Quarterly*, 7(3), 1-8.
- Cohen, John M. & Uphoff, Norman T. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. *World Development*. 8(3), 213-235.
- Covin, J.G. & Slevin, D.P. (1991). A Conceptual Model of Entrepreneurship as a Firm Behavior. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 16, 7-25.
- Creighton, J. L. (2005). *The public participation handbook: Making better decisions through citizen involvement*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Della Corte, V., Zamparelli, G., & Micera, R. (2013). Innovation in tradition-based firms: dynamic Knowledge for international competitiveness. *European Journal of Innovation Management*, 16(4), 405-439.
- Dess, G. G., Lumpkin, G. T., & Taylor, M. L. (2005). *Strategic management: Creating competitive advantage* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J. & Anderson, R.E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. (7th ed.). Pearson: New York.
- Hambleton, R. K. (1984). *Validating the test scores*. In R. A. Berk (Ed.), *A guide to criterion-referenced test construction*. Baltimore and London: The Johns Hopkins University Press.
- Hidayato, A.N., & Setyady, S.T. (2014). Impact of collaborative tools utilization on group performance in University students. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*. 13(2), 88-98.
- Hongqi, Z. and Ruoyu, L. (2012). Empirical research of the relationship between customer participation, customer satisfaction and service innovation performance in China. *African Journal of Business Management*, Vol. 6(4), 1449-1454.
- Husnah, Subroto B., Aisjah. S., & Djumahir. (2013). Intangible Assets, Competitive Strategy And Financial Performance: Study On Rattan SMEs In Palu City Of Central Sulawesi (Indonesia). *Journal of Business and Management*, 7(4), 14-27.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). Linking the balanced scorecard to strategy. *California Management Review*, 39(1), 53-79.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.). New York: Guilford Press. (Chapter 1, Introduction).
- Lertpachin, C. and Wingwon, B. (2011). The effects of entrepreneurs and strategic management toward the business success of SMEs in northern region of Thailand. *African Journal of Marketing Management*, 3(12), 312-323.

- Likert, R. N. (1970). *A technique for the measurement of attitude. Attitude Measurement*. Chicago: Ronald McNally & Company.
- Low, M. B. & MacMillan, I. C. (1988). Entrepreneurship: Past Research and Future Challenges. *Journal of Management*, 14, 139-162.
- Melnikas, B. (2008). The knowledge-based economy in the European Union: Innovations, networking and transformation strategies. *Transformations in Business and Economics*, 7(3), 170-192.
- Nooteboom, B., & Stam, E. (2008). *Innovation, the economy and policy*. In B. Nooteboom, & E. Stam (Eds.), *Microfoundations for Innovation Policy*, 17-51. Amsterdam University Press.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Raymond, L., & St-Pierre, J. (2003). *Entrepreneurial Antecedents and Performance Outcomes of Organizational Development in Manufacturing SMEs*. Retrieved. (December 8, 2014)
- Schollhammer, H. (1982). *Internal Corporate Entrepreneurship. Encyclopedia of entrepreneurship*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development*. Cambridge Mass: Harvard University Press.
- Stevenson H. H. and J. C. Jarillo. (1990). A paradigm of entrepreneurship: Entrepreneurial management. *Strategic Management Journal*, 11, 17-27.
- Tanaka, J. S., & Huba, G. J. (1989). A general coefficient of determination for covariance structure models under arbitrary GLS estimation. *British Journal of Mathematical and Statistical Psychology*, 42(2), 233-239.